

DIE MEISTERSINGER VON NÜRNBERG

Thomas Stewart Hans Sachs Franz Crass Pogner Thomas Hemsley Beckmesser
Kieth Engen Kothner Sandor Konya Stolzing Gerhard Unger David Gundula Janowitz
Eva Brigitte Fassbaender Magdalene Raimond Grumbach Nachtwächter
Chor und Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks o.l.v. Rafael Kubelik.
CALIG 50971-74 (4CD). Opname: 1967

Lobet Gott den Herrn!

Eén van de best bewaarde geheimen van de laatste jaren was toch wel de release van Kubeliks Meistersinger op het ietwat obscure Italiaanse label Myto. Pas met de release van dezelfde opname einde vorig jaar op het Duitse label Calig, in een technisch licht superieure editie met een vollere en meer heldere klank, is de internationale pers zich vrijwel unaniem achter de artistieke merites van deze opname gaan scharen. En dat was niets te vroeg. De opname zou oorspronkelijk door DG worden uitgebracht maar een notoire Duitse Hans Sachs-interpret zou zijn veto hiertegen hebben gesteld: Hans Sachs, deze icoon van een zeker Duits nationalisme kon toch onmogelijk door een Amerikaan worden gezongen! Om niemand onnodig verdacht te maken dient er evenwel bijgezegd dat het niet zou gaan om Fischer-Dieskau die 9 jaar later voor DG de partij van Sachs heeft opgenomen. André Tubeufs kritiek in Diapason gaat een beetje in dezelfde zin en noemt deze opname "pervers" omdat de voornaamste protagonisten helemaal niet Duits zijn. Texas ligt voortaan weer een stukje dichterbij Duitsland dan Parijs want wat de Texaan Thomas Stewart en de Hongaar Sandor Konya hier presteren is immers ronduit voorbeeldig. Stewart levert immers een idiomatisch volstrekt foutloos parcours af, hetgeen niet in die mate van José Van Dam kan worden gezegd wiens Franstalige achtergrond toch regelmatig komt doorschemeren. Het is dan ook op zijn minst merkwaardig dat deze opname zolang gewraakt is gebleven. Precies over zulke menselijke dwaasheden gaat het in de Wahnmonoloog van Sachs, toch?

De algemene indruk van deze Meistersinger is er één van groot artistiek evenwicht, van grote getrouwheid aan de bedoelingen en de atmosfeer van het werk, zomerdronken waar het past en met doorvoelde melancholie in het derde bedrijf, door Rafael Kubelik in al zijn complexiteit geboetseerd met een feilloze zin voor theater. Als er één werk is van Wagner dat ten onder gaat aan een gebrekkige theatrale levendigheid, dan wel Die Meistersinger. En dat is meteen ook mijn voornaamste kritiek op de opname van Solti: zijn Meistersinger klinkt als een concert terwijl de Kubelik-versie de vitaliteit bezit van de commedia dell'arte, een theatervorm die de meester zeker moet hebben geïnspireerd.

Thomas Stewart (41), vooral bekend om zijn Wotan bij Karajan in Salzburg en een uitstekende Amfortas in Bayreuth heeft Sachs enkel in de Met gezongen in de jaren 70, en te oordelen naar deze opname toch wel een beetje onderschat gebleven. Stewart heeft niet de diepte van de echte heldenbariton maar toch een markante sonoriteit zonder evenwel de indrukwekkende présence van een Paul Schöffler. Zijn

prestatie is vocaal en interpretatorisch over de gehele lijn compleet en overtuigend maar niet het echt sterke punt van deze opname.

Sandor Konya (44) heeft zeer weinig nagelaten op de plaat en voor hem alleen al is deze opname een gods-geschenk. Konya is waarschijnlijk nog steeds de beste naoorlogse Lohengrin en zet ook hier zijn geweldige vokale middelen in, dat wil zeggen: prachtige fraseringen met gepast legato, ongeremd stralend in de hoogte en hierin geeft hij Ben Heppner toch wel het nakijken. Konya vult de rol van de eigengereide, voortvarende jongeling perfect in en epateert door een verrassend royale muzikaliteit. "Am stillen Herd" is werkelijk een hoogtepunt, beter nog dan het prijslied. Het maakt er de afwijzing van de Meister alleen maar des te absurder op. De Meister zelf zijn geen tweederangszangers maar allen met mooie, karaktervolle stemmen bezet.

Gundula Janowitz (28) hechtte meer belang aan de welluidendheid van de vokale lijn dan aan tekstverstaanbaarheid, aldus haar eigen woorden. Dat is tegelijk haar sterkte en haar zwakte. Haar wazig angelieke stemvoering, onberispelijke intonatie en ietwat eigenzinnig vibrato, geeft aan het beroemde kwintet een Straussiaanse transcendente kwaliteit mee die enigszins contrasteert met de alternatieve uitvoering van Solti die dichterbij Mozart aanleunt. Wagner heeft wellicht nooit zo dicht bij Mozart gestaan als hier bij Solti. Beide kwintetten zijn schitterend.

Thomas Hemsley (43) heeft na deze opname Beckmesser mogen zingen in Bayreuth in 1968 en 1970. Beckmesser is een beklagenswaardige figuur die door "schadenfreude" komisch wordt en daarmee ook de meest typische commedia dell'arte figuur uit het stuk. Hemsley vult dat in al zijn facetten in.

Hoe Gerhard Unger (51) er in slaagt, ondanks zijn leeftijd, een in alle opzichten jeugdige David neer te zetten is één van die wonderen van deze opname. Weinigen hebben het ooit beter gedaan. Alle koorscènes zijn subliem en vol leven. Een referentieopname.

Jos Hermans